

HERKES İSLÂM'I DOĞRU ÖĞRENMELİ!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak - Radyo dinleyicileri ve Ak Televizyon seyircileri!

Allah'ın rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak iki cihanda sizleri aziz ve bahtiyar eylesin...

a. Dinimizin Doğru Öğrenilmesi

Kur'a ile açılmış *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabımızın 414. sayfasının hadis-i şerifini okuyorum. Enes RA'dan ve diğer râvîlerden rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki ¹

مَنْ تَفَقَّهَ فِي دِينِ اللَّهِ كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّهُ وَ رَزَقَهُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

(الرافعى عن أسنس؛ خط. وابن النجار عن عبد اهلل بن أبى جريد الزبيدى)

RE. 414/1 (*Men tefekkaha fî dîni'llâh, kefâhu'llâhu hemmehû, ve razekahû min haysü lâ yahtesib.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.I, s.271; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.32; Abdullah ibn-i Ceze' ez-Zebîdî RA'dan.

Bu hadis-i şerif, dînî bilgilerin öğrenilmesi, onları talep etmek, onları tahsil etmekle ilgili bir güzel müjdeyi ihtiva ediyor. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(Men tefekkaha fî dîni'llâh) “Kim Allah-u Teâlâ'nın dini konusunda fakih olursa, bilgili olursa; Allah'ın dininin özelliklerini, güzelliklerini, ahkâmını, emirlerini, yasaklarını öğrenir, inceliklerini bilirse, tahsil yaparsa, bu bilgileri kazanırsa, öğrenim görürse; *(kefâhu'llâhu hemmehû)* Allah-u Teâlâ Hazretleri onun üzüntülerini tasalarını, endişelerini karşılar, izâle eder.”

“—Acaba geçinebilecek miyim?.. Acaba sonum ne olacak?.. Acaba hayatta başarılı bir iş sahibi olabilecek miyim?..” filân gibi insanın çeşitli tasaları olabilir. Gençlerde istikbale ait tasalar olur. Büyüklerde geçimle ilgili tasalar olur, çoluk çocuğu ile ilgili tasalar, üzüntüler olabilir. Tamam; neleri düşünüyorsa, ne gibi tasaları varsa, ne gibi üzüntüleri varsa, Allah-u Teâlâ Hazretleri onları karşılar, yardımcı olur, istediklerine kifâyet eder:

“—Sen geçim mi istiyorsun, al sana geçim!.. Sen rahatlık mı istiyorsun, al sana rahatlık!.. Bolluk mu istiyorsun, al sana bolluk!.. İzzet, itibar, devlet, şevket, ne istiyorsun, al sana istediğin şeyler!.. Sıkıntıya düşmemek mi istiyorsun; al sana ferahlık, rahatlık, neşe, sevinç!..” diye tasalandığı konularda Allah ona kifayet eder. O tasalarında düşündüğü şeyleri, isteklerini ona verir, onları karşılar.

(*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib.*) “Ve bu dinde bilgi sahibi olmak için gayrete gelen, çalışan kulu, Allah ummadığı yerden rızıklandırır.” Rızık ille yemek içmek mânâsına değildir. Rızıklandırır demek; her türlü ikrama erdirir, her türlü mükâfat ile taltif eder, sevindirir, her bakımdan halini hoş eder demek.

Sevgili seyirciler ve dinleyiciler, değerli kardeşlerim! Bu hadis-i şeriften anlıyoruz ki, Allah’ın dinini öğrenmeyi Allah-u Teâlâ Hazretleri seviyor. Öğrenmek isteyenini seviyor, öğrenmek isteyenini mükâfatlandırıyor. Çünkü hayatın düzeni ve ahiret saadetinin kazanılması, Allah’ın dinini öğrenmekle mümkün...

İslâm sadece ahirete ait bir din midir?.. Hayır! İslâm, çarşuyu pazarı bile tanzim eder, alışverişin dürüst olmasını ister, yalan söylenmemesini ister. Aile hayatını bile tanzim eder; hanımın beyine karşı vazifelerini, beyin hanımına karşı vazifelerini, ödevlerini, görevlerini belirtir. Devletler arası hukukla ilgili hükümler koyar. Anlaşmalı devletlerle durum nasıl olacak, oradan İslâm ülkesine gelen bir gayrimüslim ne olacak, nasıl bir hukukla ona muamele edilecek?.. Bir İslâm ülkesinden bir gayrimüslim ülkesine gitmiş müslüman, orada nasıl davranacak... Yâni dünya ile ilgili, her konu ile ilgili bilgiler var.

Bunlar niçindir?.. Cenâb-ı Hak hayatın dürüst bir şekilde, güzel bir şekilde, zulüm olmadan, aldatma olmadan, sömürü olmadan, istismar olmadan yürütülmesini istediği için, dininde güzel şeyleri emretmiştir.

Dinimizin ahkâmının hepsi güzeldir. Her konuda ahkâm vardır; ya da her konuda ahkâm çıkarmaya lââyık, kaynak olacak durumda ön bilgiler, ana esaslar vardır. O ana esaslara dayanarak, bir müslüman karşılaştığı yeni bir konuda, “Allah’ın rızasına uygun olan hangisidir? Hangi seçeneği seçmeli, hangi yolda yürümeli, hangi işi yapmalı?..” diye düşündüğü zaman, yine Allah’ın rızasına uygun bir yolu bulabilir.

Dinin ilgi sahasının dışında hiç bir şey yoktur. Hayatın her faaliyeti dinin ilgi sahasının içindedir ve her işin dînî bakımdan bir değeri vardır. Yalancı şahitliğin bir hükmü vardır, hırsızlığın bir hükmü vardır, rüşvetin bir hükmü vardır... Eğlenmenin bir hükmü vardır, vakit geçirmenin, haylazlığın, mâlâyânînin, her şeyin hükmü vardır. Bunların hepsinin öğrenilmesi lâzım ki, hayat güzel olsun, toplum mutlu olsun ve insan huzurlu olsun, ahireti de ma’mur olsun... Ahirette de cehenneme düşmesin, ceza yemesin; dünyada yaptığı zulümlerden dolayı, yanlış ve haksız işlerden dolayı cezaya çarpılmasın da, Allah’ın lütfuna ersin, Allah’ın cennetiyle cemaliyle müşerref olsun, ebedî saadete ersin...

Bunların bilinmesi lâzım, her şeyin bilinmesi lâzım! Bunların bilinmesi için de bunların okunması lâzım, okutulması lâzım!

O halde din hürriyeti deyince en önemli iş, dinin doğru olarak, baskısız olarak, gerçek olarak öğretilmesi, okutulması ve öğrenilmesinin anlaşılması lâzım! Birisi Allah’ın hükmü şudur

dediği zaman, bir başkası çıkıp da ona bir ceza yazamamalı!.. Din hürriyeti, vicdan hürriyeti varsa; tamam, İslâm'ın hükmü buymuş denmeli!..

“İslâm resim yapmayı, insan sûreti yapmayı, heykel yapmayı, tasvir yapmayı uygun görmüyor. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş.” deyince, itiraz edip ayağa kalkmamak lâzım! Dinin hükmü bu... İsteyen bunu uygular, istemeyen uygulamaz, ben uygulamıyorum der. Tamam, Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda sorumluluk kendisine ait, nasıl isterse öyle yapar. Ama dinimiz uygun görmüyor. Bunun doğru söylenmesi lâzım!

Ben fakülteye ilk gittiğim zaman, sanat tarihi bölümünün yetkilisi olan kardeşimiz dedi ki:

“—Hocam, bana lütfen baskısız, açık olarak söyleyin! İslâm'ın resim ve heykel hakkındaki hükmünü öğrenmek istiyorum. Bazı yerlerde yasaktır diyor; bazıları da, ‘Yok öyle şey canım, serbesttir!’ diyor. Hangisi doğrudur?” dedi.

Ben de dedim ki:

“—Bakın, ayetler var, hadis-i şerifler var, fıkıh kitaplarında hükümler var... Ben bunları size getireyim, görün!” dedim.

Yâni İslâm'ı başkasına, ille İslâm'ın ahkâmını inkâr ederek beğendirmek zorunda değiliz. Yunanlılar çıplak erkek, çıplak kadın resmi yapmayı, heykeli yapmayı bir sanat yolu olarak

görmüş ve bütün mabedlerini, evlerini, her tarafı heykellerle süslemişler. Avrupa da onlara uymuş; resmi, heykeli, insan heykelini, çıplak heykeli, çıplak güzelliği çekinmeden sergiliyor. Hattâ bunun modelliğinin yapılmasını uygun görüyor.

Tamam, bu bir görüştür, Avrupa'nın görüşüdür. Ama, "İslâm'ın görüşü nedir?" denildiği zaman, İslâm'ın görüşünü insan baskısız olarak söyleyebilmeli, baskısız olarak öğrenebilmeli ve sorulduğu zaman da, sorulan kişi veya makam kaçamak cevap vermemeli!..

Şimdi meselâ, İslâm'ın miras hukuku ile medenî hukukun miras hukuku arasında fark var...

"—Dînî bakımdan bu nedir?" diye sorulduğu zaman bir kimseye, bunu söylemeli;

"—Medenî hukukta bu böyle değildir. Medenî hukuk bunu böyle taksim etmeyi uygun görmüyor, şöyle uygun görüyor; ama İslâm'ınki böyledir." diyebilmeli!..

Çünkü bilgi yasaklanamaz, bilgi çarptırılmaz. Bilginin doğru olarak öğretilmesi lâzım! İslâm'ın her emrini, her yasağını, ahkâmını, ayetleri, hadis-i şerifleri insanlar okuyabilmeli... Kur'an-ı Kerim'i okuyabilmeli, tefsiri dinleyebilmeli...

Benim bir talebem Ankara Radyosu'nda görevli idi. Bana yalvardı yakardı:

“—Hocam ne olur, 30 Ağustos’la ilgili bir konuşma yapın!” Geçmiş senelerde olmuş bir hadise..

“—Ben Bursa’ya seyahate gidiyorum, zamanım yok, bir başka arkadaş yapsın!” dedim.

“—Yok hocam, ben sizin konuşmanızı istiyorum, seviyorum, beğeniyorum; halk da tasvip ediyor. Bir konuşma yapın!” dedi.

Ben seyahatimi tehir ettim, konuşmayı yaptım. Yolda giderken de otomobilin radyosunu açtım, konuşmamı dinledim. Konuşmamın üçte ikisi kesilmiş. Halbuki kesilen kısımlar 30 Ağustos zafer bayramıyla, askerlikle ilgiliydi. İşte Yunanlılar saldırmışlar, Kütahya’ya, Uşağa kadar gelmişler, Polatlı’ya yaklaşmışlar. Biz de Allah’ın dininde şehidliğin sevabını düşünerek, gaziliğin sevabını düşünerek malımızı, canımızı ortaya koymuşuz, istiklâlimizi kazanmışız.

Benim dedem şehid, ben şehid torunuyum. Bazı toprakları kaybetmişiz; Balkanlar elimizde değil, Tuna vilayetimiz, Mora vilayetimiz, Selânik elimizde değil, o bakımdan da yaralıyız ama, çarpışmışız, hiç olmazsa bugünkü hudutlardaki yerleri elde etmişiz.

Baktım, kesilmiş. Radyo idaresinin herhalde bazı temel kararları var. Onlara göre öyle uygun görüldüğü için, talebem konuşmamı kesmiş.

Aynı şekilde televizyonda bir Ramazan boyu konuşma istemişlerdi benden... Dediler ki:

“—Hocam, bir gün siz konuşun, bir gün bir başkası konuşsun!”

“—Ben konuşamam!” dedim.

“—Yok hocam, konuşun!’ dediler, ısrar ettiler

Üç dört konuşmadan sonra, sakallıyım diye konuşmam devam ettirilmedi. Böyle şeyler oluyor.

Şimdi biz bunları bir tarafa bırakıyoruz, hadis-i şerife dönüyoruz: Allah’ın dinini öğrenmek lâzım!..

Kim öğrenecek?.. Kadın, erkek herkes... Büyük, küçük herkes... Esnaf, tüccar, memur, amir herkes... Patron, işçi herkes... Yâni yaşayan herkes, Allah’ın rızasına uygun yaşamının bilgilerini öğrenecek ve bu bilgiye göre yaşayacak. Bu onun anayasal hakkı, evrensel hakkı... İnsan hakları bunu gerektiriyor. Ben diyar diyar dolaşan bir kardeşinizim, görüyorum dünyanın diğer ülkelerini... Avrupalılar, Amerikalılar bizden çok daha dindar...

Kiliselerine, mabedlerine, ibadethanelerine, din adamlarına çok daha saygılı, çok daha bağlı... Günlük ilişkileri bizden çok daha fazla...

Bizim kardeşlerimizin çoğu, halkımızın yüzde doksan dokuzu müslümandır ama, bayramdan bayrama camiye gelenler var, cumadan cumaya gelenler var... Tabii Avrupa’da da var böyleleri ama, nisbet olarak, yüzde oranı olarak oranlayacak olursak, Avrupalıların, özellikle Amerikalıların, hattâ Avustralyalıların bizden daha dindar olduğunu görürüz. Yâni

camilere giden müslüman sayısıyla, İslâm'a göre hareket eden insan ve dînî kuruluşların durumu bakımından, zenginliği bakımından, imkânları bakımından, faaliyetlerinin rahatlığı, büyüklüğü, çapı bakımından incelenecek olursa, Avrupa'da, Amerika'da, Avustralya'da din çok daha geniş imkânlara sahip... Dindarlar çok daha rahat... Her türlü faaliyetlerini dinlerinin esaslarına göre yapabiliyorlar, bir şey denmiyor.

Ama bizde bir takım ayrıcalıklar var, değişik kanunlar var ve bazıları da ille şunu yapamazsın, bunu yapamazsın diyebiliyorlar. Sakal bir suç gibi... Halbuki bu Almanya'da bakanlarını görüyorum, sakallı... Aydın kişiler sakallı, polislerden sakallı olanlar var. Hiç kimse sen sakallsın diye bir başkasına yan ve yamuk bakmıyor. Hiç kimse başını örttün veya açtın diye dairesinden, işinden, işçiliğinden, memuriyetinden atılmıyor.

Herkes, inancına ait kitabı masasına koyabilir. inancını etrafa da telkin edebilir. İnancına göre giyinebilir, hareket edebilir diye... Yâni, bunlar çok daha ileri... İşte laiklik dediğimiz şey, insanların birbirlerini engellememesi ve herkesin inancını rahatlıkla öğrenip inceleyebilmesi... Tabîî nizamı bozmamak, asayîşi bozmamak gibi umûmî kurallar zaten dinimizde de var.

b. Dinin Hükümlerini Öğrenenin Mükâfâtı

Evet, dinin ahkâmını öğrenene Allah mükâfatlar verir. Ne yapar?.. Hastalıklarını, endişelerini izale eder, hacetlerini reva eder, ihtiyaçlarını

görür, istediği şeyleri ona bağışlar, ona kifâyet eder, yâni kâfi gelir. Verir verir ve doyurur, yâni doyurucu olarak verir. (*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib*) Ummadığı yerlerden de, ayrıca başka başka maddî mânevî mükâfatlarla da rızıklandırır.

Mânevî mükâfat da bir rızıktır. Mânevî derecesinin yükselmesi, güzel bir rüya görmesi, iyi bir hale ulaşması... Yâni ille ekmeği ağzına alıp da onu yemesi, yutması rızık değil; bir takım böyle mutluluk verici şeyler de birer çeşit rızıktır. “Allah ummadığı yerden onu rızıklandırır.” diyor. Tabii bu hadis-i şerif tek bir hadis-i şerif de değildir. Bu konuda yüzlerce, binlerce böyle güzel hadis-i şerifler, ayet-i kerimeler vardır vardır. Büyüklerimizin kıymetli tesbitleri vardır, sözleri vardır...

O halde bu hadis-i şerife göre, dinimizi öğreneceğiz. Dinimizi öğrenmek ihtiyârî, keyfî bir şey değildir. Bir müslüman olarak dinini isterse öğrenir, isterse cahil kalır diye böyle bir ihtiyârîlik yoktur. Dinini mutlaka öğrenmesi lâzım! Kur’an-ı Kerim’i bilmesi lâzım! Kur’an-ı Kerim’i bilmek tabii, okumasını yazmasını bilmekten başka, içindeki ahkâmı bilmeye kadar gider. Ahkâmın inceliklerini bilmeye kadar gider. Peygamber SAS Efendimiz’i tanımaya, Peygamber SAS Efendimiz’in hadis-i şeriflerini bilmeye, hadis-i şeriflerle çizilen hayat felsefesini anlamaya kadar gider.

Bir müslümanın Peygamber SAS Efendimiz'in hayat tarzı gibi, sahabe-i kiramın, asr-ı saadet müslümanlarının, sàlih insanların –selef-i sàlihînimiz diyoruz– alimlerin, fazılların, muhaddislerin, müfessirlerin, müctehidlerin hayat tarzlarını bilmesi lâzım! Bu güzel, büyük insanların abidevî şahsiyetlerinin yolunda gitmesi lâzım! Bunları öğrenmesi lâzım bir müslümanın, mecburî...

“–Efendim ben öğrenmek istiyorum ama, zor geliyor.” veya “İşim var!”

En mühim işi insanın, dininin inceliklerini öğrenmesi... Bir babanın annenin de en önemli, en başta gelen ilk görevi çocuğuna, haramı, helâli, doğruyu, eğriyi öğretmesidir:

“–Evlâdım, aman sakın canın istese de komşunun bahçesindeki elmaya elini uzatma, eriği koparma!.. Arkadaşının kalemini, silgisini sakın ha birisi almasın, sen de alma! Ne aldan, ne aldat! Sana ait olmayan bir şeye elini uzatma. Harama bakma evlâdım! Yalan söyleme, yalan söylersen Allah sevmez!” vs. diye haramları, günahları, yanlışları çocuklara tatlı tatlı öğretmek lâzım!

Güzel şeyler yaptıkları zaman mükâfatlandırmak lâzım, ödüllendirmek lâzım! Kötü şeyler yapmamasını sağlamak lâzım. Yaptığı zaman da kaş çatıp;

“–Aaa, bu olmadı!” demek lâzım.

Çünkü mükâfatın, madalyonun öbür yüzü de cezalandırmadır. Ceza olmazsa, kanunlar uygulanmaz. Cezasız kanun olmaz. Yaparsa mükâfat, yapmazsa ceza... Her yerde vardır, her zamanda vardır, her ülkede vardır, her kanun sisteminde vardır. Cezâ da olacak, mükâfat da olacak.

c. Dinimizi Öğrenmenin Yolları

Dinimizin öğreneceğiz. Tabii, dinimizi öğrenmenin yolları, şekilleri sonsuz derecede çeşitlidir. Bunun yaşı da yoktur, geçmesi diye de bir şey bahis konusu değildir. Beşikten mezara kadar herkes dinini öğrenecek, öğrenecek, öğrenecek... Devam edecek. Devamlı bir süreç, yâni sürecek, kesilmeyecek.

“–Öğrendim bitti.”

Öyle bir şey yok... Devamlı bir çalışma, öğrenme beşikten mezara kadar mutlu, tatlı, nurlu bir yaşam tarzı... Bilgece, bilgince, bilgili görgülü olarak yaşam hepimiz için gerekli... Bunun için çeşitli yollar var:

İmam-hatip okulları bir yol, Kur'an kursları bir yol; vaazlar, camilerdeki konuşmalar bir yol... Kitaplar, dergiler birer vasıta, birer araç, birer gereç... El-hamdü lillâh biz bunların üzerinde derin derin düşünüyoruz. Müslüman kardeşlerimiz de düşünüyor. İşte gazeteler çıkıyor.

Buraya gelen kardeşlerim Türkiye'nin çeşitli gazetelerinden tomar yapmışlar, getirmişler; inceledim. Mâşâallah, ne kadar güzel gazetelerimiz var... Ne kadar güzel, seviyeli, olgun, nazik, çok çok takdir ettiğim gazetelerimiz var. Çok şarlatan, çok farfara, çok yalancı, çok dolancı, çok uydurmacı, halkı kandıran, aldatan, çok pespâyeye, çok çirkin, iğrenç olanlar da var tabii...

Onlar da olacak; melek olduğu gibi şeytan da olacak... Rahmânî yol olduğu gibi şeytânî yol da olacak... İmtihan... İmtihan olduğu için, hal-i hayatında insan Rahmân'ın yolunu tercih edecek, şeytanın yolundan uzak duracak. Ama şeytan da çalışacak...

“—Ben şeytana uymuyorum!” diye direnç gösterdiği zaman, sevap kazanacak.

Rahman'ın yolu meşakkatli veyahut zahmetli, terlemeli, üzüntülü gibi görünse bile Rahmân'ın yolundan yürüdüğü zaman, “Aferin, ne kadar fedâkâr! Bak, her şeye rağmen doğrudan ayrılmadı, doğruluktan ayrılmadı.” diye mükâfat alacak.

Bu, hayatın cilvesi; hayat bir imtihan olduğundan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kaderinin gereği bu... Elbet bunlar olacak. Kötülük peygamberler zamanında bile yok olmamış, her zaman olacak. O halde biz ne yapacağız?.. Kötülüğün karşısında tavrımızı bileyeceğiz, safımızı bileceğiz. Doğru olanı tutacağız, güzel olanı tutacağız; çirkin olanın karşısında tavrımızı koyacağız. Çalışacağız ki Allah mükâfat versin...

Her zaman söylüyorum, ahlâk üzerine kitap yazmış olan bir kardeşimiz de ilk sayfada bunu yazmıştı; çok güzeldir, çok doğrudur:

“—Efendim, bizim mahallede bir adam var, çok iyi bir adam, çok sessiz bir adam.... İşte evden camiye, camiden eve; kimseye karışmaz, etliye sütlüye karışmaz. Kendi halinde melek gibi bir insan...”

Hayır! Bu insan özlediğimiz, gözlediğimiz, arzuladığımız insan tipi değil... Neden?.. E hiç bir şeye karışmıyor. Hiç bir şeye karışmadan toplum yürür mü? Toplumun işlerini kim götürecektir?.. Bir insan hiç bir şeye karışmadan sırf kendi şahsî işleriyle uğraşıyorsa, toplumun derdiyle dertlenmiyorsa, komşusunun derdiyle dertlenmiyorsa, toplumsal çalışma yapmıyorsa, ben o insanın neresini beğeneyim?.. Toplumun içinde yaşıyor, toplum nimetlerinden istifade ediyor, topluma vermesi gerekeni vermiyor, toplumsal ödevlerini yapmıyor.

Benim hoşuma gidiyor: Meselâ, seçim olacak, seçime katılmayana ceza veriyorlar. Türkiye’de de başladı, buralarda da öyle... Adam telaşlanıyor, “Eyvah, sandığa gitmezsem yüz mark ceza verecekler!” diye gidiyor. Hoşuma gidiyor. Neden?.. Toplumsal görev, kaçamazsın, yapacaksın!

“—Şunu sevdim, bunu sevmedim.” Bir tanesini seveceğiz.

“—Benim fikrim yok...”

Olmaz! Bir fikrin olacak, inceleyeceksin, fikrin oluncaya kadar araştıracaksın!..

Toplumsal çalışmalara katılacaksın! evrende yanlış bir Şey olduğu zaman, engellemeğe çalışacaksın! Birisi hırsızlık yapmağa kalkıyorsa, yaptırtmayacaksın:

“—O tarlaya girme bakayım, ekil oradan!” diyeceksin.

İyi bir insan iyi bir işi yapıyorsa, beğeniyorsan; sen de onudestekleyeceksin:

“—Senin iyi bir işi yaptığını görüyorum, beğeniyorum. Müsaade edersen, ben de sana yardımcı olayım!” diyeceksin.

Bedenen, veyahut dille teşvik ederek, veyahut ml yönden, veya daha başka fikirlerle iyiliği destekleyeceğiz. *Emr-i ma’rf nehy-i münker* farzı nedir?.. İctimi bir görevdir İslâm’da, elbette yapacak. Onları yapmadığı zaman, bir insan iyi müslüman olmaz ki... Elbette çevresine karışacak.

Camiye gidip geliyormuş. Pekiyi mahalledeki ocuklar İslâm’ı bilmiyor, kim öğretecek? Kur’an’ı kim öğretecek?..

“—Efendim, Kur’an kursunda öğrensin!..”

Olmaz! Sen iki tane çocuğu al, gönlünü al, sevdik kendini, üç beş kelime bir Şey ğret... “Gel, her namazdan sonra ben sana Şunu öğreteyim, bunu öğreteyim!” de... Veya, “Ben sana falanca konuda yardımcı olayım!” de...

Kişiler İslâm'ı öğretebilir, kurumlar İslâm'ı öğretebilir. Dergiler İslâm'ı öğretebilir, zâten onlar birer mekteptir. Gazeteler İslâm'ı öğretebilir; onlar da günlük mekteplerdir. Radyo İslâm'ı öğretebilir, televizyon İslâm'ı öğretebilir.

Aksi de olabilir, kötü şeyleri de öğretebilir. Kötü şeyleri görür, özenir, yapar. Televizyonda kötü bir şeyi seyretmiş, sonra aynısını uygulamaya kalkmış. Terör, dehşet, çarpışma filmlerini seyrediyor çocuklar, ondan sonra aynı şeyi yapmaya kalkıyor. Avustralya'da birisi otomatik silah elde etmiş, oturmuş bir yere, otuz-kırk kişiyi öldürmüştü. Gezdiği yerde ekin biçer gibi insanları öldürmüştü.

Neden oluyor?.. Radyolardan, televizyonlardan kötü misalleri gördükleri için oluyor. Meselâ, kız evinden kaçmış, gelmiş, büyük şehirde aldatılmış; polis perişan şekilde yakalamış. Neden?.. Falanca şeye özendi televizyondan, hayatın öyle olduğunu sandı, güzel şeylerin öyle olduğunu sandı, köyünden kaçtı, geldi. Burada canavarlar da onu avladılar, perişan ettiler. Böyle şeyler olabiliyor.

Demek ki, kötüye de örnek olabilir bu aletler... Bunlar birer kutudur; hayır kutusu da olur, şer kutusu da olur, fesat kutusu da olur, ıslah kutusu da olur. Biz ne yapacağız?.. İslah tarafını, güzellik tarafını yapmak için hepimiz seferber olacağız.

d.İslâm'ı Öğretmek İçin Çalışalım!

Ben her zaman söylüyorum, İslâm devamlı uyanık olmayı emrediyor. Büyüklerimiz, tasavvufî neşe ile yaşamış insanlar ne tavsiye ediyorlar? Meselâ, Nakşî tasavvufî yolunda ana ölçek nedir?.. Hatm-i Hâcegân mı, günde şu kadar zikir çekmek mi?.. Hayır! Zikir çekmek de sevap ama, asıl önemli olan: *Hûş der dem*; her an şuurlu olmak... Ne kadar güzel!.. Ana esas, prensip her an şuurlu olmak, uyanık olmak, gaflete olmamak; aldığı nefesi, verdiği nefesi şuurla almak, şuurla vermek... Yaptığı işin doğru mu, eğri mi olduğunu daimâ gözlemek... Kalbine bakmak, kalbini, gönlünü korumak...

Bakın ne kadar yüksek prensipler! Var mı böyle güzel esaslar, prensipler başka dünyevî yollarda?.. Hangi dernek, hangi cemiyet bu güzel yolları, kaideleri kendisine prensip edinmiş?.. Her nefeste gâfil olmamak birinci prensip... Kalbini her türlü yalan yanlış, fitne fesat duygulardan korumak, kalbinin bekçisi olmak... Ne kadar yüksek duygular, ne kadar yüksek tavsiyeler...

Halvet der encümen; topluluğun içinde iken de Cenâb-ı Hakk'ın kulu olduğunu unutmamak... Cenâb-ı Hakk'ın kendisini gördüğünü bilerek edepli, terbiyeli hareket etmek... Sanki caminin içinde değil de, ıssız, izbe ibadet yerinde, hücrede ibadet ediyormuş gibi ama, toplumun içinde; *halvet der encümen*...

Ne kadar güzel prensipler!.. Bunlar anlatılmadığı için, insanlar gerçekleri bilmiyorlar. Bu eğitimler olmadığı için insanlar yabânî, yamyam, hırsız, arsız... Bakıyorsunuz Afrika karmakarışık, Asya karmakarışık, Amerika karmakarışık... Güney Amerika bir başka türlü, Orta Amerika bir başka türlü, Çin, Japonya bir başka türlü... İnsanlık İslâm'a muhtaç, çünkü insanlık ıslaha muhtaç...

O ıslah işleri olmuyor, ıslah edici müesseseler çalışmıyor, fitne fesat müesseseleri çalışıyor. Şöyle bir ibretle bir gece şehirde dolaşın! Kumar için, içki için, fuhuş için, diğer kötü şeyler için ne kadar reklamlar, ışıklar, imkânlar, neler neler var... Boğazın kenarında en lüks yerlerde, manzaralı yerlerde, büyük paralarla müesseseler kurulmuş. Ama sonuç ne?..

Meselâ, dün televizyonda seyrettim, bir polis içki içmiş, sarhoş olmuş, eline tabancayı almış, başbakanlığın önünde bütün polisleri uğraştırdı. Heyecanla seyrettik. Bir masal gibi, bir macera filmi gibi şakağına tabancayı dayamış... Bir de çekti tabancayı, bir patladı. Ben anlayamadım;

“—Eyvah, kurşunu kafasına yedi, intihar etti adamcağz!” dedim, çok üzüldüm.

Yanımdaki arkadaş dedi ki:

“—Yok, o havaya ateş etti.” dedi.

“—E niye yıkıldı?” dedim.

“—Yıkıldı işte...” dedi.

Yerlere yıkıldı. Sonradan ilgili, görevli, emniyet müdürü gâlibâ:

“—Kafasında yara filân yok!” dedi.

Sarhoşluk işte, buyur, hadi bakalım gel, teşvik et... Gel de içkiyi beğen... Bak, polisi ne hale getirdi?.. Belki ceza yiyecek, mesleğinden atılacak, istikbali mahvolacak. Belki tımarhaneye gönderileceğini söylüyorlar. Bir anlık bir içki nelere mal oluyor!

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim! Her vesile ile, her araç ile, her an, hepimiz dâimâ İslâm'ın öğrenilmesi, öğretilmesi, benimsetilmesi için, nasihat ederek, tatlı şekillerle, güzel şekillerle çalışmak zorundayız.

Çalışılmıyor. Çalışılmıyor demek, yâni hayır yapılmasına çalışılmıyor. Gemi su alıyor, batacak; sular boşaltılmıyor demek. Uçak alçalıyor, irtifa kaybediyor, önünde dağ var, çarpacak; tedbir alınmıyor demek. Yâni İslâm için çalışmamak bu demek...

İslâm'ı sevmemek ne demek?.. İslâm'ı sevmeyebilir. Hasta, eğer şuuru eksikse ilacı sevmeyebilir, ilacı almak istemeyebilir. Annesi ilacı ağzına kaşıkla verir, çocuk püskürtür ağzından... Acı olduğu için içmek istemez ama, ilâç ona fayda verecek. İğneyi kim sever?.. Buduna hart diye bir iğnenin saplanması hangi hasta ister? İrkilir, istemez ama, o iğneyi alacak da işte ateşi düşecek, hastalığına şifa olacak... O iğneyi yapıyorlar.

Bir yerinin kesilmesine kim razı olur?.. Ama ameliyat masasına insanlar gidiyor, –ben dahi kaç defa gittim– karnı açılıyor, kesiliyor, kanı akıtılıyor, barsakları dışarı çıkartılıyor. Safra kesesinden, böbreğinden taş alınıyor. Bilmem baypas ameliyatı diyorlar, yâni dolambaçlı bir yer tıkanmışsa, kestirmeden işi bağlamak demek *baypas*... Öbür taraftan damar ameliyatları, işlemleri vs... Bunlar tatlı şeyler değil, acı şeyler ama, yapıyor.

Demek ki, İslâm'ı sevmeyenler aslında hasta... İslâm'ın güzelliklerini anlamıyorlar, topluma faydasını görmüyorlar. İslâm'ın yasakladığı şeylerin, topluma ne kadar zararlı olduğunu düşünmüyorlar. İslâm'a zararlı şeylere meydan veriliyor, teşvik var. Hiç kimse, “Şu ışıklı reklamlar söndürülsün!” demiyor.

Ama ben bakıyorum, Avrupa, Amerika bizden daha iyi durumda... Mesela sigaranın reklamı yasak. Neden?.. Sigara zararlı. Amerika'da bir ara, otuzlu yıllarda içkiyi de yasaklamışlar, içki içilmesin demişler. Çünkü içki zararlı... Yasaklamışlar ama, tutturamamışlar. Çünkü halk yapamamış, içkinin karşısında dayanamamış; içmişler gene...

O bakımdan aziz ve sevgili kardeşlerim, birileri istese deistemese de... İstemeyenler hastadır; bir zaman gelecek, düzelecek, anlayacak.

Bir kısmı da düşmandır. Meselâ, “Hırsızlık yapılmasın!” dediğiniz zaman, hırsızlar düşman olur. “Sömürü olmasın!” dediğiniz zaman,

sömürüden köşeyi dönenler düşman olur. Tabii bu da olacak. Yâni kötüler iyilerin düşmanıdır.

İyiler de, kötülerin ister istemez hasmı oluyorlar. İyiliği söylediğiniz zaman, iyi bir şey yaptığınız zaman, “Efendim, bir şey yapmadım!” diyorsunuz ama, kötülerin işini engelliyorsunuz, ayağını çelmeliyorsunuz. Kötüler de size kızıyor. Elbet kızacak.

O şereftir. Yâni o konudaki kısıtlama bir şereftir. Elbette o onu yapacak ama, siz yılmayacaksınız. Neden?.. Allah dininin ahkâmını öğrenmeyi bile bu kadar mükâfatlandırıyor; ahkâmına göre hareket edip, emirlerini tutmayı, güzel işleri yapmayı kim bilir ne kadar mükâfatlandırır?!.. Toplumun terbiyesinin böyle olması lâzım!

Allah’ın ayetlerini, Peygamberimizin hadis-i şeriflerini söylerken, ben bakıyorum; meselâ cuma namazına gidiyorum, dinliyorum; vaiz ne diyor? Cumaya bir sürü insan gelmiş, onu dinliyorlar; ne diyor?.. Hatip minbere çıkıyor, hutbe okuyor, bakalım ne diyor? Bu kadar insan zamanını ayırmış, bir saatini, iki saatini ayırmış, cuma önemli diye gelmiş.

Olmaz! Eften püften bir şeyle, hiç bir şey söylemeden oradan inmek olmaz! Acıyorum ben... Yazık, fırsatlar havaya gidiyor. Yazık oluyor. Yâni halka hareket vermek lâzım, motive etmek lâzım! Halka güzel şeyleri işlemeyi aşılama lâzım, uyuşukluktan kurtulmasını söylemek lâzım!..

Şimdi gazetelere bakıyorum, takip ediyorum. Reiscumhur oradan oraya, oradan oraya koşuyor; “İşte nasıl bir Türkiye istiyoruz?” vs. O yaşına rağmen konuşma, konuşma, konuşma... “İşte iyi şeyler şunlar, şunları yapalım!” vs. diyor.

Bir meydanı dolduran insanın miktarı ne kadardır? Bir de cuma namazlarında biriken insanların sayısını düşünün!.. Bir de onların gönlüne hitap ederseniz, aklına mantığına hitap ederseniz, bir de kıpırdatabilerseniz, bir de onları güzel şeyleri yapmaya, fedakârlık yapmaya heveslendirirseniz;

“—Hadi bakalım, kesenden biraz ver, bak şu problem çözümlensin! Şu yol yapılsın, şu köprü yapılsın, şu mektep bitsin... Şu iş şöyle hallolsun...” dersiniz, ne güzel olur.

Güzel şeylerin haddi hesabı yok...

Dinimizin güzel saydığı şeylerin yapılması için, bir de harekete geçirilse o kadar insan... Yâni kimisi camiye geldiği zaman bağdaş kurup veya dizlerini yukarıya kaldırıp, başını dizine dayayıp horluyor da, yan taraftaki dirseğiyle bir dürtüklediği zaman uyanıyor:

“—Ne var ya?” diyor.

“—E hutbede horladın, uyudun. Yâni sen hutbe okunurken horlamak için, uyumak için mi geldin camiye?..”

Neden uyuyor? Biraz bu uyuyanda kabahat var, biraz da uyutanda... Yâni uyuyanda da kabahat var şüphesiz ama, uyutmak da doğru değil... Öyle şeyler söylemeli ki, adam uyuyacaksa bile:

“—Vay, bu hoca ne diyor, bakayım, dur!” diye şöyle gözleri açılmalı, meraklanmalı...

Çünkü meraklı bir şey söylediğin zaman, çocuk bile dinliyor. Yâni, “Aslan ağzını açmış, kuzunun arkasından gidiyor.” filân diye çocuğa heyecanlı bir şey anlatsanız, elbette o da, “Sonra ne olmuş?” diye soracak.

Onun için, tabii bu da biraz hutbenin usûlünü, insanlara sözünü dinlettirmenin usûlünü bilmeyi de gerektiriyor. Yâni canlı hitap etmek için canlı düşünmek lâzım, canlı olmak lâzım! İşin böyle gelişigüzel, yasak savar tarzda:

“—İşte yaptım oldu, bitti tamam. Farzı yerine getirdim mi; getirdim. Haydi Allah’a ısmarladık, ben gidiyorum kahveye...”

Olmaz, yâni böyle yasak savma kabilinden olmaması lâzım! Aşk ile, şevk ile, takvâ ile, ihlâs ile, candan olması lâzım! Candan çalışmak lâzım ki Allah-u Teâlâ Hazretleri taltif eylesin, mükâfatlandırınsın...

e.Din Serbestçe Öğretilebilmeli!

Ben böyle sözü bir şeyden açıldı, uzattım. Üç beş hadis-i şerif işaretlemiştim ama, herhalde bir tanesiyle böylece iş bitecek. Böylece sizlere bu hadis-i şerif vesilesiyle birçok içtimâî

görevlerimizi hatırlatmış olduk. İçtimâî rûhiyat bakımından, toplumun ruhu bakımından birçok hatalarımıza değinmiş olduk.

Muhterem kardeşlerim! İslâm'ı öğrenmeliyiz, öğretmeliyiz. Bu bizim din hürriyeti hakkımız. Ord. Prof. Ali Fuat Başgil'in *Din ve Lâiklik* diye bir kitabı vardı, küçükken okumuştum. Allah rahmet eylesin; ordinaryüs profesör, büyük hukukçu...

Din hürriyetinin kaçınılmaz sonucu dinin serbestçe öğretilmesidir. Hem de benim inancım neyse, istediğim gibi onu öğretirim. Yâni benim inancımı karşı taraf ille düzenlemeye, budamaya, kesmeye, kendine göre şekil vermeye kalkamaz, kalkmamalı!..

Yâni leyleği yakalamış da Nasreddin Hoca, bakmış gagası uzun, kesmiş. Bakmış bacakları uzun, kesmiş. Ondan sonra:

“—İşte şimdi kuşa döndün!” demiş.

E kuşa döndürmek, yâni İslâm'ı kuşa döndürmek olmaz! Şimdi bu kuş gagası kesilince, bacakları kesilince kuşa döndü mü?.. Hayır! Leylek suda yaşadığı için bacaklarının uzun olması lâzımdı, suyun içinden gıdasını alması için de gagasının uzun olması lâzımdı. Sen onun gagasını kesince, bacağı kesince, onun hayatını söndürdün.

İslâm'a böyle yalan yanlış, yâni İslâm'ın ruhunu bilmeden, dinî ahkâmın esrârını düşünmeden, hikmetlerini araştırmadan gelişi güzel yasaklamalar, budamalar koymak kimsenin hakkı değil...

Sonra bunu yapan insana bakıyorsun:

“—Sen kimsin, dinî tahsilin var mı?..”

Yok, sıfır, tın tın, bomboş... Hani topu şişiriyorlar, yere vuruyorlar, eliyle vuruyor tın tın ötüyor. Yâni hava, hiçbir şey yok... Dinî bilgisi olmayan insan İslâm hakkında ahkâm kesiyor, “E İslâm şöyle olsun, böyle olsun!” diyor.

Kardeşim, ömrünü bu işe vermiş vaizler var, müftüler var, alimler var!.. Onlardan evvel yaşamış mübarek müctehidler var, evliyâullah var... Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî gibi, Ebussuud Efendiler gibi ilim irfan sahibi büyüklerimiz var... Sen onların yanında ne oluyorsun da, onların sözlerine aykırı çıkış yapıyorsun?..

Bu da bir içtimâî kusur, bu da bir içtimâî büyük edepsizlik...

Bu da tabii hürriyetlere bir tecavüz olmuş oluyor.

İslâm'ı öğrenecek herkes... Öğrendi de derinleşti mi ne olur?.. (*Men tefakkaha fî dini'llâh*) “Allah'ın dininde böyle bilgisini derinleştiren, alim olan kimseye, (*kefâhu'llâhu hemmehû*) Allah yardım eder, tasasının, üzüntüsünün giderilmesi için ona ne gerekiyorsa verir, hacetini reva eder, işini görür, mükâfatlandırır. (*Ve razekahû min haysü lâ yahtesib*) Ve onu ummadığı yerlerden, yönlerden, şekillerle —nasıl yapacaksa kendisi bilir Mevlâmız— rızıklandırır, mükâfatlandırır, sevindirir, maddî

manevî nimetlerine gark eder.” Öğreneni, dinde fakih olanı...

Tabii bir ilim için bu kadar mükâfat olursa, bildiğini uygulayan için ne kadar mükâfat olacak!.. Onun için dinimizin öğrenilmesine, öğretilmesine ve İslâm'ın yayılmasına dikkat edelim!..

Bakın gazeteleri okurken, –bu sözlerimle bitirmeye çalışıyorum sohbetimi– Amerikan reisicumhuru, tabii bugünlerde hep gündemde bazı hatalarından dolayı ama, bir konuşma yapmış Birleşmiş Milletler'de, bir toplantıda galiba... Diyor ki:

“–İslâm çok güzel bir din ve hızla yayılıyor.”

Evet, İslâm hızla yayılıyor. İslâm düşmanları onun için İslâm'ı düşman alıp engellemeye çalışıyorlar. Ama İslâm'ı anlayanlar da var. Biz İslâm'ı destekleyip, hızlı yayılmasında sevap payımızı almaya gayret edelim! İslâm'ı engelleyenlerden olmayalım! Bilerek, bilmeyerek onlara destek olmayalım ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hışmına, kahrına, gazabına uğramayalım!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri, hakkı hak olarak görüp uymayı cümlemize, cümlenize nasib eylesin... Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı, sakınmayı nasib eylesin...

Çünkü, Allah göstermezse insanlar gerçekleri göremiyor. Sanıyor ki kendisi cihanın en

akıllı insanı... Fakat en aptalca işi yapıyor. Doğru sandığı işler tamamen yanlış ama, karşısındakileri yanlış sanıyor.

Geliş-gidişli yolda yolun yanlış istikametine girmiş, kendisi ters gidiyor, bir kaza yapacak ama, karşıdan gelen bütün araçlar yanlış sanıyor. Ters yola kendisi girmiş halbuki...

Allah-u Teâlâ Hazretleri, böyle kendisini bilmeyen, ne yaptığını bilmeyen, kime hizmet ettiğini bilmeyen, kimin kalesine gol attığını bilmeyen gâfil, câhil, şaşkın insan olmaktan korusun herkesi...

Basiretli, akıllı, uslu, ilimli, irfanlı, bilgili, görgülü, terbiyeli, zarif, nazif, edip, şerif, tatlı, sevimli güzel müslümanlar olmayı hepimize, hanımlarımıza, beylerimize, çocuklarımıza, gençlerimize, yaşlılarımıza, yönetenlerimize, yönetilenlerimize, zenginlerimize, fakirlerimize, işçimize, patronumuza, sanayicimize, öğretmenimize, öğrencimize, rektörümüze, profesörümüze, talebemize ihsân eylesin...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim işlediğimiz yanlışlıklardan dolayı, rahmetini üzerimizden esirgemesin, almasın...

Aramızdaki beyinsizlerin, cahillerin yaptıklarından dolayı ülkemize umumî bir belâ salmasın, cezalandırmasın...

Rahmetiyle muamele eylesin...

Şaşıranları kahıyla, gazabıyla değil, lütfuyla keremiyle ıslâh eylesin...

Doğruyu gösterecek, doğruya uydursun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri ve Ak-Televizyon seyircileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

25. 09. 1998 - ALMANYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

